

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

פיצויים לעובד קבלני שפוטר

תיק ממונות מס' 1282-סח

(מהד' כד אב)

נושא הדיון

א' נשכר לעבודה במשרד של עמותת א' ע"י מנהלה ב' לפני שנה ורבע. הסכם העבודה היה בעל פה, ולפיו על א' לעבוד במשרד 3 שעות ביום - לפי בחירתו בשעות היממה - תמורת 35 ש"ח לשעה, ומשכורתו תשולם מידי חודש, לפי ימי החודש שבהם עבד. לפני 8 חדשים נשכר לעבודה - קבלנית - נוספת באותו משרד ע"י ג' מנהל מחלקה באותה עמותה, לפי משכורת חדשית קבועה, בלי שעות מוגדרות או מספר שעות עבודה.

לאחר שהיחסים האישיים בין א' לבין ג' התערערו, פיטר ב' את א' מעבודתו. א' תובע פיצויי פיטורין, וב' טוען שמכיון שא' לא היה מחוייב לעבוד בשעות מסויימות, וממילא לא היתה לו אפשרות פיקוח עליו, דינו כקבלן ולא כשכיר, ולפי החוק אין פיצויי פיטורין אלא לשכיר ולא לקבלן. א' טוען שלמרות שיכל לבחור לעצמו את שעות העבודה במשך היום, מ"מ כיון שעבד במשרד, והיה משועבד לעבודה בכל שעות היממה, דינו כשכיר שמגיעים לו פיצויי פיטורין. ג' טוען שמכיון שבחלק העבודה שלו כלל לא נזכרו שעות עבודה, בודאי שדינו של א' בחלק זה היה כקבלן. א' משיב שמכיון שעבודה זו היתה גם היא במשרד והיתה תחת אותה עמותה, יש לו דין שכיר גם על עבודה זו.

פסק דין

ב' חייב לשלם לא' פיצויי פיטורין על עבודתו, ולשלם לו פיצוי על שלא הודיע לו הודעה מוקדמת על הפיטורין שכר עבור 18 ימים נוספים מיום ההודעה בבית הדין. ג' אינו חייב בפיצויים.

(-) דוד יהושע קניג

(-) שמואל יגר

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד

השאלה לדיון

פיצויי פיטורין לעובד שעבודתו היתה במשרדו של המעביד ובמשכורת חדשית, אלא שיכל לבחור לעצמו את שעות העבודה במשך היום.

תשובה

לודק הנתבע שחובת פיצויי פיטורין לעובד מקורה בזמנה המדינה, ע"י פס"ד ירושלים כרך ז עמ' רס ובמקורות שהוצאו שם, ולפיכך יש לדוק את החוק ופרשנותו כפי שנהוג במשק.

בחוק תקנות פיצויי פיטורין סעיף 9 נאמר: היה שכר עבודתו של עובד כולו או מקלתו משתלם בעד זילוע עבודה מסויימת או בחלק מהפדיון או שהיה עיקר שכר עבודתו לפי כמות התולרת, יראו כשכרו האחרון ביחס לשכר כאמור את השכר הממוצע של שנים עשר החדשים שקדמו לפיטורים.

מלשון זה הביא התובע ראייה לתביעתו שגם לעובד קבלני מגיעים פיצויי פיטורים. אך אין די בכך. משום שלודק הנתבע בטענתו שהחוק של פיצויי פיטורין חל על "עובד שכיר". אלא שהתשובה לסתירה זו נמלאת בפסיקה המשפטית שילרה מין שעטנו של עובד קבלני ועובד שכיר לפי הגדרות שונות כמו "מבחן השליטה (של המעביד על עבודתו של העובד) והכפיפות" (של העובד למעביד); "מבחן ההשתלבות ומבחן הארגון"; "מבחן המליחות הכלכלית" ו"המבחן המעורב", ואשר לפי כללים אלו יתכן גם יתכן שעובד שראוי לעבוד בשעות עבודה מתוך שעות היממה לפי בחירתו, אם עבודתו במשרדו של המעביד, ועבודתו היא לפי הוראות המעביד, ומשכורתו משולמת מידי חודש ע"י המעביד, דינו לענין פיצויים כעובד שכיר (וראה דצ"ע לא 271-3 סעיף 19 (7): "פסק הדין בענין אגושצין [4] ניתן בטרם פתחה הכנסת במסכת דיני עבודה, וזדיני עבודה אלה בא לציטוי הרעיון להיותו של אדם "עובד במפעל" או "במקום עבודה" ולא רק "אלל מעביד", הבחנה שמשמעותה אינה רבה אך משמעות יש לה". ושם סעיף 21: "...אם הנפגע היה נתון למרותו ופיקוחו של המעביד, היה מקבל הוראות ממנו כיולד לעבוד או ביתר דיוק היה מחוייב על פי תנאי ההסכם לזיית להוראות כאלה, רק אז הוא נחשב כ"עובד" לגבי תשלום פיצויים". מאידך, ראה דצ"ע לא 91-3 כי "היעדר אפשרות פיקוח על העבודה בגלל סוג העבודה אינו גורם בכל מקרה לכך שבעל המקצוע המסויים לא ייחשב לעובד". וראה דצ"ע מח 137-3 שהעבודה שאדם חופשי לקבוע לעצמו את שעות העבודה אין זה כשלעצמה כדי להכריע בשאלת מעמדו. וראה דצ"ע לד 91-3 שחלק מהמבחן לקביעת מעמד העובד הוא אם הרחקתו של העובד תפגע בפעילות הרגילה היום יומית והשוטפת של המפעל או השירות).

אך כל זה נכון לגבי עבודתו אלל צ', אבל העבודה שעבד אלל ג', נראה שדינה לפי החוק כעבודה קבלנית שאין עליה חובת פיצויי פיטורין.

ואע"פ שתחילת עבודתו של א' אלל צ' היתה בעל פה בלי חוזה עבודה, ולפי החוק אין לה תוקף משפטי מחייב, ראה דצ"ע לה 121-2, מ"מ מהמשך העבודה של א' במשרדו של צ' ומתשלום סדיר של משכורתו

מידי חודש, ניתן ללמוד על כוונת הלדדים להתקשרות בדין, ראה דצ"ע לטו\112-3. והנה לפי חוק הודעה מוקדמת לפיטורים ולהתפטרות, התשס"א, סעיף 24(2), על המעביד להודיע לעובד על פיטוריו כמהלך שנת עבודתו השניה 14 ימים מראש בתוספת של יום אחד בשל כל שני חדשי עבודה בשנה האמורה, ולפי סעיף 7(ב) מעביד שפיטר עובד ולא נתן לו הודעה מוקדמת לפיטורים כאמור בחוק זה, ישלם לעובדו פיצוי בסכום השווה לשכרו הרגיל בעד התקופה שלגזיה לא ניתנה ההודעה המוקדמת. ובנידון דידן, מאחר וההודעה המפורשת על הפיטורין נאמרה לאי רק כמהלך הדיון בבית הדין, חייב צי' לשלם לו פיצוי בעד התקופה שלגזיה לא ניתנה ההודעה המוקדמת, דהיינו 18 יום נוספים מיום ההודעה.